

ดินไทย...สู่ครัวโลก

ปญญิตา ตระกูลยิ่งเจริญ¹

จากที่ประเทศไทยมีการตั้งความหวังเป็นครัวโลกเมื่อหลายปีมาแล้ว แต่ปัจจุบันไทยก็ยังไม่สามารถขยับอันดับในการส่งออกอาหารหรือมีมูลค่าจากสินค้าอาหารเป็นอันดับหนึ่งได้นั้นเพราะเรายังไม่สามารถผลิตอาหารให้กับตลาดสองแบบนี้ได้ ตลาดแบบที่หนึ่งเป็นตลาดต้องการอาหารคุณภาพสูง มีสารอาหารสูง ปลอดภัยจากสารพิษ โลหะหนัก มีสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ตลอดจนคำนึงถึงกระบวนการผลิตในการรักษาสิ่งแวดล้อม ตลาดประเภทนี้สามารถตั้งราคาสินค้าให้สูงได้ เพราะคนมีกำลังซื้อสูง แต่สินค้าต้องผ่านการรับรองมาตรฐานทั้งแบบสากลหรือประเทศนำเข้ากำหนดขึ้นเอง เช่น ตลาดที่สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น ซึ่งประเทศไทยมีการส่งออกให้กับตลาดนี้น้อยมาก จะมีบ้างในกลุ่มเกษตรอินทรีย์ซึ่งถือเป็นเพียงทางเลือกหนึ่ง สำหรับตลาดที่สองเป็นประเภทต้องการปริมาณอาหารมาก ราคาไม่แพง ไม่เน้นคุณภาพหรือความปลอดภัยสูง ตลาดประเภทนี้ดูจะใกล้เคียงกับลักษณะการผลิตของเรา แต่เนื่องจากตลาดประเภทนี้ส่วนใหญ่เป็นประเทศด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนา ทำให้การตัดสินใจในการซื้อสินค้าของผู้บริโภคอยู่ที่ราคาต้องถูก นั่นคือเกษตรกรไทยต้องผลิตให้ได้ต้นทุนต่อไร่ต่ำที่สุดเพื่อแข่งขันให้ได้ แต่ก็ดูเหมือนว่าเป็นไปได้อย่างยากมากในการทำให้ต้นทุนต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้าน

ทางออกในการแก้ปัญหาต้องแก้ไขหลายส่วน แต่ส่วนที่เป็นความจำเป็นเบื้องต้นเลยก็คือการเลือกใช้ทรัพยากรดินและสภาพพื้นที่ให้เหมาะสมกับการปลูกพืช เพื่อการผลิตเชิงคุณภาพและปริมาณ (ไม่ได้เน้นการผลิตเชิงปริมาณอย่างเดียว) การเข้าใจว่าดินมีความหลากหลายแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมดินหนึ่งๆ จะมีสมบัติจำเพาะกับสภาพแวดล้อมหนึ่งๆ ทำให้เหมาะสมกับการผลิตพืช เพื่อให้เกิดการสังเคราะห์สารอาหารและรสชาติเฉพาะพื้นที่ การเลือกพื้นที่ปลูกจึงต้องทำความเข้าใจเป็นลำดับแรกๆ การเลือกดินให้ถูกกับพืชจะช่วยลดความเสี่ยงได้หลายอย่าง รวมถึงการสร้างมูลค่าจากการผลิตอาหารที่มีคุณภาพสูงได้ เช่น ดินนาที่บริเวณทุ่งกุลาร้องไห้ เป็นดินทรายที่มีความเค็มสูง มีช่วงแห้งนาน ความยาวนานของช่วงแสงเหมาะสม ทำให้ข้าวเกิดความเครียด เป็นสภาพที่ทำให้ข้าวหอมดอกมะลิ กข 105 มีกลิ่นหอมและนุ่มเฉพาะตัว แตกต่างจากการปลูกในดินนาที่อื่น ทำให้ข้าวหอมดอกมะลิที่ปลูกที่นี่สามารถขึ้นทะเบียนเป็นสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (กรมทรัพย์สินทางปัญญา, 2559) ถ้านำข้าวพันธุ์อื่นมาปลูก หรือปลูกพืชชนิดอื่น จะเป็นการลดพื้นที่ปลูกข้าวคุณภาพสูงและมูลค่าข้าวลง รวมทั้งการทดลองปลูกหม่อนในดินที่เกิดจากตะกอนน้ำกร่อย

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชาปฐพีวิทยา คณะเกษตร กำแพงแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

ในพื้นที่มีแสงแดดจัดความชื้นในดินและอากาศสูง และดินไม่เป็นกรดจัด ทำให้ผลิตหม่อนที่สะสมสารแอนโทไซยานินซึ่งเป็นสารต่อต้านอนุมูลอิสระสูงกว่าดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดชนิดอื่นที่มีความชื้นต่ำกว่า โดยมีผลผลิตต่อไร่และการจัดการไม่แตกต่างกัน (วุฒิพงษ์ 2557) หรือการเลือกดินปลูกมันสำปะหลังที่ระบายน้ำดี มีปริมาณฝนเฉลี่ยต่อปี 1,200-3,000 มม. จะได้หัวมันขนาดใหญ่

น้ำหนักมาก (ปิยะวุฒิ, 2535) พืชแข็งแรง ใช้ยาฆ่าแมลงน้อย จึงเห็นได้ว่าทรัพยากรดินนั้นเป็นทรัพยากรพื้นฐานที่ส่งผลต่อการลงทุนระยะยาว การวางแผนการใช้ที่ดินให้มีประสิทธิภาพในการผลิตเชิงคุณภาพและผลผลิตต่อหน่วยพื้นที่สูงขึ้น จะทำให้แข่งขันกับตลาดโลกได้ และโอกาสการเป็นครัวโลกของไทยอยู่ใกล้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมทรัพยากรทางปัญญา. 2559. <https://www.ipthailand.go.th/th/gi-014/item/สินค้าข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้-2>
- ปิยะวุฒิ พูลสงวน. 2535. การศึกษาฤดูปลูกของมันสำปะหลังพันธุ์ใหม่. รายงานผลการวิจัยประจำปี 2535 โครงการปรับปรุงการปลูกมันสำปะหลัง.

- สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- วุฒิพงษ์ ดาเป็ง. 2557. ผลของการจัดการดินและสมบัติดินบางประการต่อปริมาณสารแอนโทไซยานินในหม่อนผลสด. ปัญหาพิเศษ (วท.บ. เกษตรศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.